

Voor de burgers die hierbij behulpzaam zijn zal dit nog de nodige gevolgen hebben, zoals we hierna zullen zien. Het is natuurlijk niet zo dan men meent dat er bepaalde bovennatuurlijke kracht uitgaat van dergelijke symbolen maar het verwijderen ervan maakt wel duidelijk dat er vanaf nu een andere wind waait. Ook de vlaggen verwisselen van kleur; de zogenaamde 'prinsenvlag' wordt gehesen en de burgers dragen oranje linten en strikken. Dat het van korte duur zal zijn kan men nog niet bevroeden.

Ernstige militaire tegenslag voor het expeditieleger bij Bergen is er waarschijnlijk de oorzaak van dat de Britten weer spoedig vertrekken. Nadat de in beslag genomen wapens in het water zijn geworpen ontruimen ze de volgende dag de stad.

In de loop van de 20e september verschijnen enkele patrouilles Hollandse dragonders en jagers. Een van deze patrouilles veroorzaakt nogal wat deining wanneer ze de nog steeds wapperende oranje vlaggen begint te verwijderen om deze te verbranden. Het ruwe gedrag leidt tot een groot tumult en vervolgens worden deze 50 soldaten onder luid hoezee! door een met stokken en bezems en stenen gewapende menigte de stad uitgejaagd. Daarna keert de rust terug.

Met het arriveren van zo'n 400 Franse dragonders op de 24e september is het Bataafse bewind hersteld. In een proclamatie wordt een en ander bevestigd en het dragen van oranje wordt formeel verboden. Ook deze bezetting blijft niet lang; 's avonds vertrekken de Fransen weer.

Er wordt nog steeds geen bijzondere strategische waarde aan de stad gehecht. Dit blijkt duidelijk in de navolgende periode van bijna twee weken wanneer Hoorn afwisselend wordt bezocht door groepen Engelse en Franse militairen. De oranjelinten en vlaggen worden een aantal keren tevoorschijn gehaald om daarna weer even vaak uit het zicht te verdwijnen. De meeste aandacht lijken de militairen te hebben voor het inslaan van proviand en voorraad. Wanneer van beide legers op zeker ogenblik tegelijkertijd een patrouille in de stad is volgt een kleine schermutseling met als resultaat aan beide zijden een gewonde maar verder blijft de situatie tamelijk rustig.

Door de Fransen worden op 28 september paarden gevorderd in de stad. Bij het stadsfabriekhuis (vergelijkbaar met de tegenwoordige Dienst Openbare Werken) worden deze bijeen gebracht en daarna afgevoerd naar Haarlem. De soldaten weten in de haven ook de hand te leggen op een voorraad jenever ter waarde van f 10.000, die zich in het ruim van het Rotterdamse beurtschip bevindt. De 30 tot 40 stukken of fusten, die bestemd zijn voor kooplieden in Enkhuzen en Medemblik, worden bij de Westerpoort overgeladen in een klein vaartuig en afgevoerd richting Avenhorn.

De Britse militairen zijn minder geïnteresseerd in lading maar meer in de schepen zelf. Op 5 oktober, wanneer de engelsen weer eens in de stad zijn, wordt opdracht gegeven om alle schepen in de haven zeiklaar te maken en 's middags varen deze schepen in de richting van Enkhuzen om de dag daarna weer terug te keren.

De rellen op 7 oktober

Maandag 7 oktober worden alle schutters door de Engelsen verordonneerd om bij de Schutters Doelen persoonlijk hun wapens in te leveren. Een grote menigte blijft niet geheel werkloos toezien; bekende voorstanders van het Patriottenbewind krijgen de nodige scheldwoorden naar het hoofd en hier en daar vallen rake klappen.

Daarna trekt de menigte naar 'De Club' op het Gerritsland, de vergaderplaats van het constitutioneel gezelschap 'De

Vrienden der Eenheid'. De vensters en deuren gaan aan diggelen; het interieur ondergaat een flinke gedaantewisseling en het meubilair belandt uiteindelijk in de goot. Andere bekende verzamelpunten van Patriotten, zoals de zogenaamde 'Keezen-tuin' aan de Geldersche Steeg en het etablissement 'Het Vosje' (vermoedelijk het pand aan het Rode Steen tussen Proostensteeg en West), dreigen hetzelfde lot te ondergaan. Engelse soldaten weten dit echter te verhinderen en het patrouilleren door de stad brengt de menigte tot bedaren.

Ook dit keer is de Engelse bezetting van korte duur en weer lijkt tegenslag elders de oorzaak te zijn van een spoedig vertrek. De in beslag genomen wapens worden onklaar gemaakt en in het water gegooid. Op 8 oktober is de stad weer op zichzelf aangewezen. Er heerst een ongemakkelijke rust; men blijft oranje dragen maar de burgers wantrouwen elkaar. Een deel van het wapentuig wordt uit het water gevist.

Gezagsherstel

De volgende dag arriveert de voltallige rechtervleugel van de Bataafse legermacht onder leiding van Daendels voor de stad. Het gezag wordt hersteld en de oranjelinten worden weer opgeborgen. De burgerij krijgt te maken met het fenomeen inkwartiering, hetgeen voor sommigen betekent dat ze tot in december aan meerdere soldaten onderdak moet bieden. Het grootste deel van de troepen vertrekt weer om een bijdrage te leveren aan een militaire overwinning. Op 19 oktober is deze een feit als de Britten het mislukken van de inval moeten erkennen. Niet lang daarna richt generaal Daendels in Hoorn zijn hoofdkwartier in. Er wordt beslag gelegd op het huis van de Hoornse regent Van Straalen, een vooraanstaand aanhanger van Oranje.

In een plechtige bijeenkomst wordt op 23 oktober op de Rode Steen een Nieuwe vrijheidsboom geplaatst en onder militaire muziek, klokkengelui en saluutschoten ingewijd. Enkele personen die geholpen hadden de vorige vrijheidsboom te verbranden, worden gedwongen om bij het oprichten behulpzaam te zijn.

De Patriotten willen zich revancheren voor de vernederingen van 7 oktober. Van vlaggen en sjerpen die bij oranjeaanhangers zijn opgeëist worden twee poppen gemaakt, een voorstellende de Prins en de ander de regent Van Straalen, die daarna 's avonds in brand worden gestoken.

Symboliek

Het bovenstaande schilderachtige tafereel was de laatste opzienbarende gebeurtenis in Hoorn in verband met de poging tot omverwerpen van het bewind. De Patriotten deden een poging om de geleden schade van de op 7 oktober vernielde vergaderruimte vergoed te krijgen en dienden een gepeperde rekening in bij het stadsbestuur. Maar de uiterlijk vertoonde symboliek moest het hier toch afleggen tegen de innerlijke Hollandse nuchterheid. De Municipaliteit was het weliswaar eens met schadevergoeding maar vond een bedrag dat ruimschoots voldoende zou zijn voor de aanschaf van een compleet nieuw interieur wel erg ver gaan. Bovendien stelde men vast dat de stad tijdens de vernielingen door vreemde troepen bezet was waardoor het onmogelijk was geweest om in te grijpen; de zaak wordt daarom naar hogerhand doorverwezen. Wat het verzoek voor aanwijzing van een nieuwe vergaderruimte voor de Patriottenclub betreft wordt fijntjes geconstateerd dat dit geen haast heeft gezien het ontbreken van enig meubilair. Niet alleen zat de stad krap bij kas, men moest ook weer over tot de orde van de dag met alle inwoners, zowel voor- als tegenstanders.